

Mgr Aleksandra Bula

Akademia Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki
ul. Mikołowska 72, 40-065 Katowice

Prof. dr hab. n. med. Jolanta Kujawa

Katedra Rehabilitacji
Klinika Rehabilitacji Medycznej
Uniwersytet Medyczny w Łodzi
Wydział Nauk o Zdrowiu

Odpowiedź na recenzję rozprawy doktorskiej

Szanowna Pani Profesor, na wstępie pragnę podziękować za poświęcony czas oraz wnikliwą ocenę merytoryczną napisanej przeze mnie rozprawy doktorskiej. Dziękuję za wszystkie, bardzo cenne dla mnie uwagi i spostrzeżenia, które przyjmuję z pokorą. Stanowią one istotne wskazówki, służące poprawie jakości realizowanych przeze mnie przyszłych projektów badawczych. Dziękuję także za wszystkie pozytywne słowa, które motywują mnie do kontynuowania działalności badawczej i pogłębiania wiedzy związanej z tematem mojej rozprawy doktorskiej.

Cel pracy

Nawiązując do uwagi Pani Profesor, iż nie została załączona kserokopia opinii Komisji Bioetycznej ds. Badań Naukowych Akademii Wychowania fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach (uchwała nr 3/2018 z dnia 15.11.2018). Pragnę wyjaśnić, iż wzorując się na randomizowanych badaniach klinicznych, gdzie autorzy wskazują jedynie numer zgody, uznałam to za prawidłową praktykę, jednakże zgadzam się z uwagą Pani Profesor, że taki dokument mógł zostać załączony, co potwierdziłoby wiarygodność informacji, jakie wskazuje w tym rozdziale.

Material i Metody

Szanowna Pani Profesor, bardzo dziękuję za spostrzeżenie dotyczące braku zawarcia informacji pod tabelą (przedstawiającą charakterystykę grupy), że dane opisujące czas od zakończenia leczenia (neoadjuwentowego i adjuwentowego) dotyczą zakończonych interwencji przed rozpoczęciem badania. Pragnę nadmienić, iż w rozdziale „Metody” na stronie 38, gdzie opisane są kryteria włączenia jest informacja, iż leczenie adjuwentowe i neoadjuwentowe musiało być zakończone od 1 do 36 miesięcy od zakończenia badania, co wskazuje, że informacje zawarte w tabeli, dotyczą zakończonych już interwencji. Jednakże zdaje sobie sprawę, że zamieszczenie takiego komentarza pod tabelą sprawiłoby, że opis byłby pełniejszy i bardziej czytelny. W przyszłych badaniach zwrócę na to szczególną uwagę.

Chciałabym również bardzo podziękować Pani Profesor, za zwrócenie uwagi na temat możliwości zastosowania w badaniach metod rejestrowania zdarzeń niepożądanych. Projekt badawczy został zaprojektowany zgodnie ze standardami CONSORT (*Moher D, Hopewell S, Schulz KF, et al. CONSORT 2010 Explanation and Elaboration: updated guidelines for reporting parallel group randomised trials. J Clin Epidemiol. 2010;63(8)*), w których na dzień projektowania badań, nie było wytycznych wskazujących konieczność zawarcia wyjaśnienia obejmującego metody rejestrowania zdarzeń niepożądanych. W badaniach własnych, przed rozpoczęciem interwencji, pacjentki zostały poinformowane, że w przypadku pogorszenia samopoczucia i/lub stanu funkcjonalnego, mają natychmiast zgłosić taką informację terapeutę prowadzącemu ćwiczenia. Dodatkowo przed każdym spotkaniem, w trakcie jego przebiegu oraz po zakończeniu pacjentki były pytane o samopoczucie i stan zdrowia przez terapeutę prowadzącego interwencję. Uczestniczki jedynie sporadycznie, ustnie zgłaszały poczucie zmęczenia, które ustępowało i nie było przeszkodą w uczestnictwie w dalszych badaniach (co zostało opisane na stronie 151 rozprawy doktorskiej). Z kolei przerwanie udziału w badaniach nie było związane z pogorszeniem stanu zdrowia, dlatego nie zostało to uwzględnione w podrozdziale 5.5 na stronie 151. Jednakże zdaje sobie sprawę, że w przyszłych badaniach konieczne jest wdrożenie monitorowania zdarzeń niepożądanych zgodnie z najnowszymi, zaktualizowanymi wytycznymi CONSORT.

Szanowna Pani Profesor, odnosząc się do uwagi dotyczącej wskazania dokładnych nazw testów post hoc, jakie zostały użyte w przypadku ANOVY Kruskala Wallisa oraz ANOVY Friedmana pragnę wyjaśnić, że zgodnie z zastosowaną wersją programu Statistica (wersja 13.1, StatSoft Polska Sp. z o.o.), prawidłowe nazwy testów znajdujące się w tej wersji programu brzmią: test post hoc ANOVA Friedmana oraz test Kruskala Wallisa dla porównań wielokrotnych (post hoc). Bardzo dziękuję Pani Profesor za to spostrzeżenie, zwrócę uwagę, aby w przyszłych badaniach uwzględnić także próbę wykonania obliczeń statystycznych w innych programach służących do wykonania analizy statystycznej.

Uwagi szczegółowe

Szanowna Pani Profesor, odnosząc się do uwag szczegółowych bardzo dziękuję za wskazanie błędu w opisie strony tytułowej. Oczywiście zgadzam się z uwagą Pani Profesor, że rozprawa doktorska jest na „stopień naukowy”, a nie „tytuł naukowy”.

W wykazie skrótów CI (ang. Confidence Interval) przetłumaczyłam błędnie na język polski – poziom ufności, a powinno być tak jak wskazuje Pani Profesor – przedział ufności. Bardzo dziękuję za tę uwagę. Rozumiem, że są to dwa zupełnie inne pojęcia i nie powinien pojawić się taki błąd w rozprawie doktorskiej.

Nawiązując do numeracji tabel, zastanawiałam się kilkakrotnie, czy zrobić oddzielną numerację w aneksie i w głównej części pracy, jednakże uznałam, że zachowanie ciągłości numeracji będzie bardziej przejrzyste, ale oczywiście rozumiem, że dla odbiorcy inna numeracja mogłaby być bardziej czytelna. Bardzo dziękuję za tę uwagę, w przyszłości zwrócę na to uwagę i nie będę się opierać tylko na subiektywnej opinii.

Raz jeszcze pragnę wyrazić ogromne wyrazy wdzięczności za tak szczegółową ocenę mojej rozprawy doktorskiej. To dla mnie niezmiernie cenne móc uczyć się i wzorować na osobach z dużo większym doświadczeniem, będących autorytetami w środowisku naukowym. Dlatego raz jeszcze bardzo dziękuję za wszystkie krytyczne i pozytywne słowa. Jestem w pełni zmotywowana do dalszego rozwoju naukowego.

Z wyrazami szacunku,

Aleksandra Bala